

Doświadczenie migracji w szkole - jak wspierać uczniów?

2022-01-09

Obecność dzieci z doświadczeniem migracji jest dziś naturalnym zjawiskiem w krakowskich szkołach. Aby wesprzeć tę grupę w procesie nauki oraz ułatwić jej odnalezienie się w nowym środowisku, miasto podejmuje szereg działań, jak m.in. nowatorski program rozwijania asystentury międzykulturowej. Bierze też udział w projektach badawczych, takich jak *CHILD UP* i *MiCREATE*, których celem jest usprawnienie polityki edukacyjnej w obszarze migracji.

17 grudnia w sali obrad Rady Miasta Krakowa odbyło się spotkanie, podczas którego omówiono wyniki badań prowadzonych w ramach projektów: *CHILD-UP (Children Hybrid Integration: Learning Dialogue as a Way of Upgrading Policies of Participation, 2019-2022)* oraz *MiCREATE (Migrant Children and Communities in Transforming Europe - Dzieci Migrujące oraz Społeczności w Zmieniającej się Europie)*. Uczestniczyli w nim zaangażowani w projekty eksperci: prof. Magdalena Ślusarczyk i dr Justyna Struzik z Uniwersytetu Jagiellońskiego (badaczki w projekcie *CHILD-UP*), dr Adam Bulandra i dr Jakub Kościółek ze Stowarzyszenia INTERKULTURALNI PL (badacze w projekcie *MiCREATE*) oraz przedstawiciele miasta: wydziałów polityki społecznej i zdrowia oraz edukacji.

Projekt CHILD-UP

Projekt *CHILD-UP* uzyskał dofinansowanie w ramach konkursu *Horizon 2020*. Konsorcjum badawcze tworzy dziesięć instytucji akademickich i badawczych z Włoch, Niemiec, Belgii, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Finlandii, Holandii, Francji i Polski. Polskim zespołem kieruje prof. dr hab. Krystyna Slany, a zespół projektowy tworzą: dr Justyna Struzik, dr hab. Magdalena Ślusarczyk, dr Marta Warat i mgr Anna Ratecka.

Celem projektu jest dostarczenie szkołom, pracowniczkom i pracownikom socjalnym, ośrodkom recepcyjnym, animatorom i animatorom międzykulturowym, a także osobom zajmującym się polityką edukacyjną wiedzy o metodach, które mogą wspierać specjalistów pracujących z dziećmi migranckimi. Chodzi o metody, które umożliwiają łączenie innowacji ze sprawdzonymi rozwiązaniami oraz pomagają budować edukację wspierającą sprawczość dzieci i ich integrację.

Projekt MiCREATE

Projekt *MiCREATE* jest przedsięwzięciem realizowanym w ramach programu *Horizon 2020* Komisji Europejskiej od stycznia 2019 do czerwca 2022 r. Bierze w nim udział kilkanaście ośrodków akademickich oraz organizacje pozarządowe z dziewięciu europejskich państw. Badania były prowadzone głównie w Austrii, Danii, Hiszpanii, Polsce, Słowenii i Zjednoczonym Królestwie. Polskimi badaniami kierował dr Jakub Kościółek z Instytutu Studiów Międzykulturowych UJ, reprezentujący Stowarzyszenie INTERKULTURALNI PL w konsorcjum organizacji partnerskich.

Celem projektu jest analiza dotychczasowej polityki migracyjnej oraz metod i narzędzi wspierających integrację dzieci, szczególnie w edukacji, w celu zaproponowania ewentualnych rozwiązań, które mogą przyczynić się do wzmocnienia procesów integracyjnych migrantów w społeczeństwach przyjmujących.

Badania przyniosły szereg interesujących wniosków. Dowiodły m.in., że integracja dzieci z doświadczeniem migracji w Polsce opiera się na indywidualnej pracy i poświęceniu nauczycieli i asystentów oraz wysiłkach samorządów lokalnych. Brak jest natomiast systemowej polityki integracyjnej oraz wsparcia merytorycznego i finansowego na poziomie centralnym.

Choć podstawową przeszkodą w integracji jest bariera językowa, to wszystkie podmioty zaangażowane w proces integracji, a zatem dzieci migrujące, dzieci lokalne, nauczyciele i rodzice, starają się w maksymalnie krótkim czasie tę barierę wyeliminować. Wraz z nabyciem kompetencji językowych dzieci integrują się szybko i z sukcesem odnajdują się w naturalnych procesach budowania społecznych relacji.

Badania wykazały również, że dzieci z doświadczeniem migracji oraz dzieci lokalne nie różnią się zasadniczo między sobą, jeżeli chodzi o postrzeganie własnego dobrostanu, aspiracji, planów na przyszłość czy postrzeganie swojego miejsca w społeczeństwie. W znikomym stopniu podlegają procesom dyskryminacji społecznej i środowiskowej. Polska szkoła jest dla nich środowiskiem bezpiecznym i przyjaznym. Doświadczenie migracji jest pozytywne i w zdecydowanej większości przypadków podniosło poziom społeczno-materialny i stopień zadowolenia z życia. Dotyczy to zarówno dzieci migrantów o uregulowanym statusie, jak i pozostałych, których status prawny jest niepewny.

Z badań wynika jednak też, że mało jest systemowych działań integrujących w szkołach, a sama integracja kulturowa ma w przeważającym stopniu charakter akcyjny, a nie zadaniowy i stały. W polskiej szkole niewiele miejsca poświęca się różnorodności społecznej i kulturowej, wprowadzanie takich tematów zależy od nauczyciela oraz jego wiedzy i kompetencji. Pozytywnym zjawiskiem jest dawanie przez nauczycieli dzieciom przestrzeni do mówienia o swojej tożsamości i kulturze, dzięki czemu inne dzieci oswajają się z odmiennymi obyczajami czy podejściami do różnych spraw.

Pionierskie działania Krakowa

Kraków jest pionierem w rozwijaniu asystentury międzykulturowej. Liczba asystentów zatrudnionych w krakowskich szkołach jest najwyższa w skali kraju. Pomagają oni uczniom w 25 szkołach podstawowych i średnich. Miasto inwestuje w rozwój asystentów, m.in. finansując podnoszenie przez nich kompetencji zawodowych. Taką samą pomoc oferuje również nauczycielom poprzez system wysokich dopłat do kursów i studiów dokształcających. Więcej na ten temat [tutaj](#).

W krakowskich szkołach prowadzone są też zajęcia na temat różnorodności i tolerancji, odbywają się konkursy dotyczące wielokulturowości. Miastu zależy na tym, aby szkoły były miejscem otwartym i przyjaznym dla wszystkich dzieci, także tych pochodzących z innych krajów, ponieważ sukces edukacyjny każdego ucznia to inwestycja w kapitał społeczny i kulturowy wspólnoty lokalnej.

Liczba uczniów cudzoziemskich w krakowskich szkołach zaczęła lawinowo rosnąć od 2015 r. W 2018 r. nie było już takiej placówki publicznej, która nie zetknęłaby się przynajmniej z jednym dzieckiem z zagranicy. Dziś takich uczniów jest około 5 tysięcy. Korzystają oni m.in. z dodatkowych lekcji języka polskiego, zajęć wyrównawczych z określonych przedmiotów czy z

**Magiczny
Kraków**

opieki w oddziałach przygotowawczych.